

De små kommunerna är flyktingkrisens förlorare

Expressen den 28 april 2019

Arbetsmarknadsintegrationen av de flyktingar som togs emot under det som brukar benämnas som flyktingkrisen åren 2015 och 2016 går något snabbare än för de flyktingar som togs emot under tidigare år. Förklaringen till detta är sannolikt det goda konjunkturläget. Detta förtar inte det faktum att flertalet av de flyktingar som kom till Sverige under åren 2015 och 2016 nu passerat, eller är på väg att passera, den tidsperiod under vilken de kommuner de är bosatta i erhåller ersättning från staten för att täcka de kostnader kommunerna har för flyktingarnas etablering.

Att den bristande integrationen gör att flyktinginvandringen är en kostnad för Sveriges offentliga finanser lång tid efter att flyktingarna invandrat till Sverige har framkommit i ett antal forskningsstudier. En rapport till Finanspolitiska rådet av Aldén & Hammarstedt (2016) analyserar dessutom hur olika kostnader (kostnader för offentlig konsumtion, offentliga transfereringar etc) utvecklas när flyktingarnas vistelsetid i Sverige ökar. Av denna framkommer bland annat att den långa tid det tar för flyktingarna att komma i sysselsättning, kombinerat med det faktum att flyktingar som är sysselsatta ofta har låga inkomster, gör att exempelvis flyktingarnas försörjningsstödsberoende minskar mycket långsamt.

Detta gör flyktinginvandringen till en kostnad för Sveriges kommuner. Statens ersättning till kommunerna täcker inte kostnaderna för flyktingmottagandet och störst blir kostnaden för kommuner i vilka arbetslösheten är hög och möjligheterna för flyktingarna att komma i sysselsättning begränsade. Mindre kommuner på landsbygden riskerar att bli förlorare, vilket på senare tid uppmärksammats på olika sätt i medier.

Utvecklingen borde inte förvåna någon. Under slutet av 1980- och början av 1990-talet utplacerades flyktingar i Sverige enligt den så kallade "Hela Sverige-strategin". Syftet med strategin var att fördela flyktingmottagandet över landet. Resultatet blev att de flyktingar som placerades på orter med dåligt arbetsmarknadsläge hade stora svårigheter att komma i sysselsättning med långvarig arbetslöshet och försörjningsstödsberoende som följd. Forskning har visat att såväl konjunkturläget vid flyktingarnas ankomst som arbetsmarknadsläget på den ort flyktingarna bosätter sig på är av betydelse för deras försörjning på såväl kort som längre sikt.

Till detta ska läggas Arbetsförmedlingens beslut om att lägga ned ett antal kontor runt om i Sverige. Vi vet från forskning att utrikes födda har sämre tillgång till de sociala nätverk och kontakter som är viktiga för att etablera sig på arbetsmarknaden. Nyanlända saknar i många fall helt sådana nätverk. Kontakter med Arbetsförmedlingen kan därför antas vara särskilt viktig för utrikes födda, och nedläggningen av Arbetsförmedlingskontor riskerar att slå särskilt hårt mot utrikes födda på mindre orter med dålig arbetsmarknad.

Vid sidan av att vara en humanitär insats har flyktinginvandring ibland framställts som ett sätt att motverka avfolkning på mindre orter. Denna syn på flyktinginvandring saknar dock stöd i existerande forskning. Med rådande sysselsättningsläge utgör flyktinginvandringen en kostnad för Sveriges

kommuner flera år efter att flyktingarna invandrat till Sverige. Störst förlorare blir kommuner med dåligt arbetsmarknadsläge. För vissa kommuner riskerar situationen att bli rejält besvärlig.

Staten bör därför ta ett ökat ansvar för de kostnader den bristande integrationen av flyktingar medför för Sveriges kommuner.

Mats Hammarstedt